PADOMES LĒMUMS (KĀDP) 2022/2275

(2022. gada 18. novembris),

ar ko atbalsta starptautiski atzītas ieroču un munīcijas pārvaldības validācijas sistēmas (IMPVS) izstrādi nolūkā novērst nelikumīgu izplatīšanu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību un jo īpaši tā 28. panta 1. punktu un 31. panta 1. punktu,

ņemot vērā Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos priekšlikumu,

tā kā:

(1) Padome 2018. gada 19. novembrī pieņēma ES stratēģiju pret nelikumīgiem šaujamieročiem, kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem (VIKI) un to munīciju "Ieroču drošība un iedzīvotāju aizsardzība" ("ES VIKI stratēģija"). ES VIKI stratēģijas mērķis ir noteikt virzienu integrētai, kolektīvai un koordinētai Eiropas darbībai, kuras mērķis ir novērst un ierobežot VIKI un to munīcijas nelikumīgu iegādi no teroristu, noziedznieku un citu neatļautu aktoru puses un veicināt pārskatatbildību un pienākuma apziņu attiecībā uz ieroču likumīgu tirdzniecību.

(2) ES VIKI stratēģijā norādīts, ka vāja krājumu drošība ir svarīgs faktors, kas ļauj ieročus un munīciju novirzīt no likumīgiem tirgiem uz nelikumīgiem. Savienība un tās dalībvalstis ir apņēmušās palīdzēt citām valstīm uzlabot valsts rīcībā esošo krājumu pārvaldību un drošību, stiprinot valsts tiesisko un administratīvo regulējumu un stiprinot institūcijas, kas reglamentē VIKI likumīgu piegādi un krājumu pārvaldību.

(3) Apvienoto Nāciju Organizācijas Atbruņošanās lietu birojs (*UNODA*) ir izstrādājis standartus un labu praksi kājnieku ieroču un munīcijas pārvaldībai, jo īpaši Starptautiskās munīcijas tehniskās pamatnostādnes (*IATG*) un Modulāro kājnieku ieroču kontroles īstenošanas apkopojumu (*MOSAIC*), kas agrāk bija pazīstams kā Starptautiskie kājnieku ieroču kontroles standarti (*ISACS*). ES VIKI stratēģija pauž Savienības apņemšanos veicināt un īstenot standartus un labo praksi.

(4) Trešajā Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) konferencē 2018. gada 30. jūnijā, kurā pārskatīja panākumus, kas gūti, īstenojot ANO Rīcības programmu par kājnieku ieroču un vieglo ieroču nelikumīgas tirdzniecības novēršanu, apkarošanu un izskaušanu visos aspektos, tika pieņemts noslēguma dokuments, kurā valstis atjaunoja savu apņemšanos novērst un apkarot kājnieku ieroču un vieglo ieroču novirzīšanu. Valstis no jauna apliecināja, ka tām ir jādubulto centieni gādāt par valdību rīcībā esošo kājnieku ieroču un vieglo ieroču krājumu drošu un efektīvu pārvaldību, jo īpaši konflikta un pēckonflikta situācijā. Valstis arī atzina attiecīgo starptautisko standartu piemērošanu ANO Rīcības programmas par kājnieku ieroču un vieglo ieroču nelikumīgas tirdzniecības novēršanu, apkarošanu un izskaušanu visos aspektos īstenošanas stiprināšanā.

(5) ANO Ģenerālā asambleja 2021. gada 24. decembrī pieņēma Rezolūciju 76/233, ar ko izveido atklātā sastāva darba grupu (*OEWG*), lai izstrādātu politisku saistību kopumu kā jaunu globālu satvaru, kas novērsīs munīcijas ekspluatācijas pārvaldībā esošās nepilnības. 2022. gadā notikušajā astotajā divgadējā valstu sanāksmē ANO Rīcības programmas īstenošanas izskatīšanai ("*BMS8*") tika pieņemta zināšanai minētā *OEWG*.

(6) ANO Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam apliecināts, ka kājnieku ieroču un vieglo ieroču nelikumīgas tirdzniecības apkarošana ir vajadzīga, lai sasniegtu daudzus ilgtspējīgas attīstības mērķus, tostarp mērķus, kas saistīti ar mieru, taisnīgumu un spēcīgām institūcijām, nabadzības mazināšanu, ekonomikas izaugsmi, veselību, dzimumu līdztiesību un drošām pilsētām. Tāpēc saistībā ar 16.4. ilgtspējīgas attīstības mērķi visas valstis apņēmās ievērojami samazināt finanšu un ieroču nelikumīgu apriti.

(7) ANO ģenerālsekretāra atbruņošanās programmā "Mūsu kopīgās nākotnes nodrošināšana", ar ko viņš nāca klajā 2018. gada 24. maijā, viņš aicināja pievērsties parasto ieroču pārmērīgai uzkrāšanai un parasto ieroču nelikumīgai tirdzniecībai un aicināja atbalstīt valstu līmeņa pieejas attiecībā uz vieglajiem ieročiem. Savienība ir nolēmusi atbalstīt programmas 22. darbību: "Padarīt drošus pārmērīgus un slikti uzturētus krājumus".

(8) ANO Ģenerālā asambleja 2017. gada 4. decembrī pieņēma Rezolūciju 72/55 par problēmām, kas izriet no parastās munīcijas pārpalikumu uzkrāšanās. Minētā rezolūcija atbalsta starptautiska, reģionāla un valsts līmeņa iniciatīvas, kas palīdz apzināt iespējas uzlabot munīcijas ilgtspējīgu pārvaldību, tostarp īstenojot *IATG*.

(9) Ženēvas Starptautiskais humanitārās atmīnēšanas centrs (*GICHD*) palīdz izstrādāt, pārskatīt un popularizēt starptautiskos pretmīnu standartus un ar savas Munīcijas pārvaldības konsultatīvās grupas (*AMAT*) starpniecību – izstrādāt, pārskatīt un izplatīt *IATG*. *AMAT* tika izveidota *GICHD* un *UNODA* kopīgas iniciatīvas rezultātā, reaģējot uz neatliekamo vajadzību atbalstīt valstis munīcijas drošā un efektīvā pārvaldīšanā saskaņā ar *IATG*.

(10) Savienība ir pētījusi iespēju izveidot starptautiski atzītu sistēmu nolūkā validēt ieroču un munīcijas politiku un praksi valsts un galalietotāju līmenī. Padomes Lēmums (KĀDP) 2020/979 ([1]) uzdeva *AMAT* projektu – izstrādāt starptautiski atzītu IMPVS nolūkā novērst nelikumīgu izplatīšanu un nejaušus sprādzienus.

(11) Lai gan pastāv dažādi starptautiski standarti, pamatnostādnes un laba prakse attiecībā uz krājumu pārvaldību un drošību, pašlaik nav starptautiski atzītas metodikas, lai sniegtu garantijas par trešās valsts vai galalietotāja spējām novērst Ieroču tirdzniecības līguma 11. pantā minēto "novirzīšanu" to ieroču un munīcijas krājumos. Starptautiski atzīta metodika, pēc kuras veikt neatkarīgu validāciju atbilstībai starptautiskiem ieroču pārvaldības standartiem, padarīs izmērāmu ietekmi, kāda ir Savienības atbalstam trešām valstīm attiecībā uz ieroču krājumu pārvaldību, un arī atbalstīs riska novērtēšanu saistībā ar ieroču eksporta kontroli,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

1. Lai īstenotu ES VIKI stratēģiju, šā lēmuma mērķis ir atbalstīt centienus nodrošināt VIKI un munīcijas drošu un neapdraudētu pārvaldību, uzlabojot lēmumu pieņemšanas procesus ieinteresētajām personām, kas strādā eksporta kontroles un starptautiskās sadarbības un palīdzības jomā.

2. Ievērojot šā panta 1. punktu, šā lēmuma mērķi ir šādi:

a) izveidot funkcionējošu IMPVS, un

b) veicināt reģionālo organizāciju un to dalībvalstu centienus izstrādāt savas IMPVS.

3. Projekta sīks apraksts ir izklāstīts šā lēmuma pielikumā.

2. pants

1. Par šā lēmuma īstenošanu atbild Eiropas Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos ("AP").

([1]) Padomes Lēmums (KĀDP) 2020/979 (2020. gada 7. jūlijs), ar ko atbalsta starptautiski atzītas sistēmas izveidi ieroču un munīcijas pārvaldības validācijai saskaņā ar atklātiem starptautiskiem standartiem (OV L 218, 8.7.2020., 1. lpp.).

2. Lēmuma 1. pantā minētā projekta tehnisko īstenošanu veic Ženēvas Starptautiskais humanitārās atmīnēšanas centrs ("*GICHD*") un tā specializētā aģentūra – Munīcijas pārvaldības konsultatīvā grupa ("*AMAT*").

3. *GICHD* un *AMAT* savus uzdevumus veic AP pārziņā. Šim nolūkam AP slēdz vajadzīgās vienošanās ar *GICHD*.

3. pants

1. Finanšu atsauces summa Savienības finansētā projekta īstenošanai ir 1 792 690,84 EUR.

2. Izdevumus, ko finansē no 1. punktā noteiktās atsauces summas, pārvalda saskaņā ar procedūrām un noteikumiem, kas piemērojami Savienības vispārējam budžetam.

3. Komisija uzrauga 1. punktā minēto izdevumu pienācīgu pārvaldību. Šim nolūkam tā noslēdz vajadzīgo nolīgumu ar *GICHD*. Nolīgumā nosaka, ka *GICHD* ir jānodrošina Savienības ieguldījuma redzamība, kas samērojama ar tā apjomu.

4. Komisija 3. punktā minēto nolīgumu cenšas noslēgt cik drīz vien iespējams pēc šā lēmuma stāšanās spēkā. Tā informē Padomi par jebkādām grūtībām minētajā procesā un par nolīguma noslēgšanas dienu.

4. pants

1. AP ziņo Padomei par šā lēmuma īstenošanu, pamatojoties uz *GICHD* sagatavotiem regulāriem aprakstošiem ziņojumiem. Padomes veicamā izvērtēšana balstās uz minētajiem ziņojumiem.

2. Komisija ziņo par 1. pantā minētā projekta finanšu aspektiem.

5. pants

1. Šis lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā.

2. Šis lēmums zaudē spēku 36 mēnešus pēc 3. panta 3. punktā minētā nolīguma noslēgšanas dienas. Tomēr, ja minētajā laikposmā nolīgums nav noslēgts, šis lēmums zaudē spēku sešus mēnešus pēc tā stāšanās spēkā.

Briselē, 2022. gada 18. novembrī

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
M. BEK

PIELIKUMS

PROJEKTA DOKUMENTS

STARPTAUTISKI ATZĪTAS IEROČU UN MUNĪCIJAS PĀRVALDĪBAS VALIDĀCIJAS SISTĒMAS (IMPVS) IZSTRĀDE NOLŪKĀ NOVĒRST NELIKUMĪGU IZPLATĪŠANU

1. **Vispārīga informācija**

Ieroču kontroles aprindās pieaug vienprātība par to, ka efektīvai krājumu pārvaldībai ir centrāla loma eksporta kontroles pasākumu, ar ko novērš novirzīšanu, stiprināšanā. Darba dokumentā, kas tika sagatavots Ieroču tirdzniecības līguma (ITL) valstu-pušu septītajai konferencei (*CSP7*), *CSP7* prezidentūra aicināja valstis-puses "apsvērt visus krājumu pārvaldības aspektus gan pirms eksporta licences izdošanas, gan drošu un neapdraudētu uzglabāšanu pēc piegādes". Turklāt – un papildus informācijas apmaiņai par nelikumīgām darbībām (ITL 11. panta 5. punkts un 15. panta 4. punkts) – tā mudināja importētājvalstis un eksportētājvalstis pirms eksporta vienoties par konkrētiem nosacījumiem un garantijām attiecībā uz glabātuvēm, priekšmetu marķēšanu vai galalietotāju kontroli. Visbeidzot, un kā veidu, kā panākt atbilstību 13. panta 2. punktam, *CSP7* prezidentūra ierosināja, ka valstis-puses varētu ziņot par pasākumiem, kas veikti nolūkā stiprināt fizisko drošību un krājumu pārvaldību (*PSSM*), – kā norādi par veiktajām darbībām novērst novirzīšanu un risināt šo problēmu ([1]).

Joprojām problēma ir garantiju sniegšana, kā aprakstīts *CSP7* darba dokumentā, saistībā ar trešās valsts krājumu pārvaldīšanas praksi. Šī joma ir tehniska, un informācija tiek uzskatīta par ļoti sensitīvu. Tas sarežģī informācijas apmaiņas centienus. Daudzās nozarēs gan privātajā, gan publiskajā sektorā, lai nodrošinātu produktu un pakalpojumu iedarbīguma, drošuma un drošības garantijas, tiek izmantoti atbilstības novērtējumi. Atbilstības novērtējumi nodrošina starptautiski atzītas metodes tam, lai noteiktu, vai produkts vai pakalpojums atbilst pieņemtajām normām un standartiem. Lai gan pastāv dažādi starptautiski standarti, pamatnostādnes un laba prakse attiecībā uz krājumu pārvaldību un drošību, pašlaik nav starptautiski atzītas metodikas, lai sniegtu garantijas par trešās valsts vai galalietotāja spējām novērst novirzīšanu (ITL 11. panta 1. punkts) to ieroču un munīcijas krājumos.

Ņemot to vērā, kopš 2020. gada Eiropas Savienība pēta iespēju izveidot starptautiski atzītu sistēmu nolūkā validēt ieroču un munīcijas politiku un praksi valsts un galalietotāju līmenī. Pieņemot Padomes Lēmumu (KĀDP) 2020/979, kas grozīts ar Padomes Lēmumu (KĀDP) 2021/2075, ES uzdeva Ženēvas Starptautiskā humānās atmīnēšanas centra (*GICHD*) Munīcijas pārvaldības konsultatīvajai grupai (*AMAT*) izstrādāt projektu "Starptautiski atzītas ieroču un munīcijas pārvaldības validācijas sistēmas (IMPVS) izstrāde nolūkā novērst nelikumīgu izplatīšanu un nejaušus sprādzienus". Tas bija darbs vairāku gadu garumā, kas bija iedalīts konkrētos posmos ar īpašiem mērķiem un iznākumiem.

Pirmajā posmā (KĀDP 2020/979) mērķis bija izpētīt, cik reāli ir izstrādāt starptautiski atzītu kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) un munīcijas pārvaldības prakses validēšanas sistēmu. Sistēmas īstenojamība tika novērtēta septiņās kategorijās: tehniskajā, politiskajā, juridiskajā, ekonomiskajā, militārās drošības, sabiedrības drošuma un drošības, kā arī savlaicīguma kategorijā. Pētījumā tika konstatēts: kaut gan nav "sarkano karodziņu", kas liegtu šādu sistēmu izstrādāt, tas, vai ieinteresētās personas būtu gatavas šādā sistēmā iesaistīties, beigās būtu atkarīgs no tās galīgās uzbūves. Tāpēc ieinteresētās personas nevarēja apsolīt dalību, kamēr nebija noskaidroti jautājumi par galīgo sistēmas uzbūvi.

Otrajā posmā (KĀDP 2021/2075) mērķis bija izstrādāt novērtēšanas rīku, kas būtu sistēmas pamatā, un noteikt piemērotas IMPVS opcijas. Tika izveidots pašnovērtējuma rīks un apsvērtas potenciālās opcijas validācijas sistēmai. Projekts noslēdzās ar ieteikumu pieejai, kā izstrādāt darboties spējīgu IMPVS.

Kas ir IMPVS?

Informācija par kopējo stāvokli ieroču un munīcijas pārvaldības praksē interesē daudzas vietējās un ārvalstu ieinteresētās personas. Piemēram, eksporta kontroles iestādes varētu stiprināt novirzīšanas riska novērtējumus, ko tās veic pirms eksporta licences apstiprināšanas, uzlabojot analīzi par pēcpiegādes uzglabāšanas posmu, savukārt starptautiskajā sadarbībā un palīdzības sniegšanā vajadzības varētu precīzāk apmierināt ar pašreizējo spēju analīzes palīdzību.

([1]) *CSP7* prezidentūras darba dokumenta projekts: Pastiprināt centienus, lai izskaustu kājnieku ieroču un vieglo ieroču nelikumīgu tirdzniecību un nodrošinātu efektīvu krājumu pārvaldību.

IMPVS ir strukturēta tā, lai atvieglotu informācijas apmaiņu par galalietotāju spēju uzturēt drošus un neapdraudētus krājumus. Tas tiek panākts, novērtējot galalietotāja pārvaldības sistēmas struktūras spējas salīdzinājumā ar starptautiski atzītu paraugpraksi, kas izklāstīta Starptautiskajās munīcijas tehniskās pamatnostādnēs (*IATG*) un Modulāro kājnieku ieroču kontroles standartos (*MOSAIC*).

IMPVS pamatā ir rīki, kas tika izstrādāti Padomes Lēmuma (KĀDP) 2021/2075 īstenošanas laikā. Standartizēts pašnovērtējums (viens no galvenajiem iznākumiem, kas tika izstrādāts Lēmuma KĀDP 2021/2075 īstenošanas laikā) nodrošina metodiku, ar kuru tiek analizēta pārvaldības sistēmas satvara sarežģītība, kā noteikts *IATG* 01:35 izklāstītajās spēju nodrošināšanas pamatfunkcijās (*capability enabling lines*) Pašnovērtējumu papildina paralēls dokuments ar norādēm rezultātu interpretēšanai. Rīks pats par sevi var būt divpusējas informācijas apmaiņas rīks par vispārējo stāvokli bruņoto spēku praksē attiecībā uz ieroču un munīcijas pārvaldības praksi.

IMPVS kļūst par "sistēmu", kad rīku sāk plaši izmantot visā organizācijā kopīgu vajadzību apmierināšanai. Organizācijas, ko veido dalībvalstis ar kopīgām eksporta kontroles prasībām, importēšanas noteikumiem, spēju veidošanas mērķiem vai pārraudzības vajadzībām attiecībā uz instrumentu īstenošanu, ir galvenās kandidātes, kas gūtu labumu no sistēmas izveides. Katrā gadījumā informācijas apmaiņu vēl vairāk atvieglina kopēja platforma. Standartizēto novērtējumu varētu izmantot vairāku ieinteresēto personu vajadzību apmierināšanai. Pašnovērtējums varētu būt derīgs vairākus gadus, tā ļaujot jau apstiprinātu analīzi koplietot ar apstiprinātām ieinteresētajām personām. Tas varētu mazināt galalietotāja ziņošanas slogu, vienlaikus padarot efektīvāku eksporta kontroles amatpersonu spēju posmā pirms apstiprināšanas piekļūt informācijai par pēcpiegādes uzglabāšanas apstākļiem pie potenciāla galalietotāja, kurš veic importu.

Pastāv vairākas opcijas IMPVS izveidei. Tas organizācijai dod iespēju sistēmu pielāgot savām vajadzībām. Dažas organizācijas varētu gūt labumu no tādas validēšanas sistēmas izveides, kurā pilnvaroti lietotāji varētu koplietot vienu standartizētu analīzi. Citas organizācijas validēšanu varētu uzskatīt par problemātisku un tāpēc izvēlēties mazāk konkrētas informācijas apmaiņas iespējas. IMPVS izstrādē ļoti svarīgi būs noteikt, kuri elementi ir pieņemami katrai organizācijai.

Uz minēto iznākumu un konstatējumu pamata projekta III posmā uzmanība būs pievērsta IMPVS izstrādes tālākvirzīšanai. Tiks pieņemta reģionāla pieeja validēšanas sistēmu izstrādei, koncentrējoties uz to, lai apzinātu un ņemtu par pamatu esošās reģionālās organizatoriskās struktūras un mehānismus informācijas apmaiņai un pielāgotu metodiku un rīku izstrādei, kas domāti valsts ieroču un munīcijas pārvaldības sistēmu validēšanai (tostarp, izstrādājot pašnovērtējuma rīku un atbilstošas norādes novērtējuma veikšanai un novērtējuma rezultātu interpretēšanai).

2. **Tehniskā pieeja**

Šā projekta mērķis ir izstrādāt neatkarīgas ieroču un munīcijas pārvaldības validācijas sistēmas (IMPVS) esošajās reģionālajās organizatoriskajās struktūrās. Katra sistēma funkcionēs neatkarīgi, un tās pamatā būs rīki un metodiskās norādes, kas izstrādāti Padomes Lēmuma (KĀDP) 2021/2075 īstenošanas laikā. Rīks ietver standartizētu pašnovērtējuma metodiku, kas pielāgota reģiona kontekstam un standartiem, saskaņotu validēšanas jeb vērtējuma piešķiršanas procesu, kurā pašnovērtējuma rezultātu analizēšanā var izmantot reģionā pieejamās ekspertizināšanas, informācijas apmaiņas platformu nolūkā atvieglot konkrētas informācijas nodošanu pilnvarotām pieprasījumu iesniegušām iestādēm, kā arī nelielu pārvaldības satvaru nolūkā uzturēt sistēmas ilgtspēju.

Īstenojot šo projektu, ES izstrādātu, attīstītu, testētu un īstenotu pirmo reģionālo IMPVS. ES IMPVS būtu platforma dalībvalstīm, kurā standartizētā formātā apmainīties ar informāciju par ieroču un munīcijas pārvaldības praksi, pamatojoties uz trešo valstu galalietotāju veiktiem pašnovērtējumiem, un kurā šādai informācijai piekļūt. ES aktīvi piedalītos visu sistēmas elementu izstrādē, izmantojot ES un ES dalībvalstīs esošu ekspertu tīklu, kuri konsultētu par visiem sistēmas uzbūves aspektiem. Diskusiju ar tīklu sekmēšana un izstrādātā modeļa īstenošana būs *GICHD* pienākums.

ES IMPVS stiprinātu Neizplatīšanas un ieroču eksporta jautājumu darba grupas (*COARM* apakšgrupas), dalībvalstu eksporta kontroles iestāžu un Eiropas Miera mehānisma (EMM) spēju analizēt pēcpiegādes novirzīšanas un nejaušu sprādzienu riskus, kas saistīti ar galalietotāja ieroču un munīcijas pārvaldības sistēmām. Šī informācija palīdzētu novērtēt novirzīšanas riskus pirms licenču apstiprināšanas. IMPVS pašnovērtējums arī varētu atbalstīt Neizplatīšanas un ieroču eksporta jautājumu darba grupas (*CONOP* apakšgrupas) un ES dalībvalstu starptautiskās palīdzības un spēju veidošanas procesus,

sniedzot standartizētu novērtējumu par to, kā ieroču un munīcijas pārvaldības satvars atbilst starptautiskajai paraugpraksei. Tas palīdzētu identificēt vājās vietas un vajadzības, tā virzot spēju veidošanas darbu turp, kur resursi ir vajadzīgi visvairāk.

Šis projekts arī palīdzētu informēt apakšreģionus par IMPVS un par priekšrocībām, ko sniedz standartizētas pieejas izstrāde attiecībā uz informācijas novērtēšanu un apmaiņu par ieroču un munīcijas pārvaldības praksi. Šādas informēšanas mērķis ir mudināt citas reģionālās organizācijas izstrādāt pielāgotas IMPVS un atbalstīt pašnovērtējuma rīka izmantošanu. Šie centieni būs turpinājums informēšanas darbam, kas notika Padomes Lēmumu (KĀDP) 2020/979 un (KĀDP) 2021/2075 īstenošanas laikā. Ja informēšanas laikā kāda reģionālā organizācija lūgs atbalstu IMPVS izstrādē, projekts varētu novirzīt resursus šādu centienu atbalstīšanai.

3. **Vispārējie mērķi**

Šā projekta primārais mērķis ir atbalstīt centienus nodrošināt VIKI un munīcijas drošu un neapdraudētu pārvaldību, uzlabojot lēmumu pieņemšanas procesus ieinteresētajām personām, kas strādā eksporta kontroles un starptautiskās sadarbības un palīdzības jomā.

Šis mērķis tiks panākts, palielinot pārredzamību attiecībā uz VIKI un munīcijas pārvaldības praksi, ko īsteno galalietotāji trešā valstī. Būdamas informētākas par šo praksi, ieinteresētās personas varēs pieņemt labākus lēmumus saistībā ar nodošanas atļaušanu un spēju veidošanas iniciatīvām.

Lai sasniegtu šo mērķi, projektā tiks strādāts divos galvenajos virzienos:

1) lai izveidotu funkcionējošu IMPVS;

2) lai veicinātu reģionālo organizāciju un to dalībvalstu centienus izstrādāt savas IMPVS.

4. **Darbību apraksts**

1. mērķis: izveidot funkcionējošu IMPVS

1. gads Konsolidēt IMPVS satvaru

DARBĪBAS		IZNĀKUMI
Izveidot ES konsultatīvo tīklu, kurā iesaistītas ieinteresētās personas, kuras var sniegt ekspertu konsultācijas pēc būtības un operatīvus norādījumus par jautājumiem, kas saistīti ar ES politiku un darbībām. Šos konsultantus aicinās sniegt ieguldījumu ES IMPVS izstrādes posmā, lai nodrošinātu, ka sistēma ir piemērota ES vajadzībām. Par viņu padomu īstenošanu būs atbildīga *GICHD* projekta grupa. Tiks strādāts pie tā, lai gada garumā sarīkotu vairākas klātienes sanāksmes. Konsultatīvā tīkla mērķis ir nodrošināt, ka ES ieinteresētās personas uzņemas vadību tādas sistēmas izstrādē, kas atbilst to vajadzībām un darba procesiem. Konsultanti palīdzēs definēt šādus sistēmas elementus: — izstrādās politiku attiecībā uz IMPVS darbības un sistēmas pārraudzību un uzturēšanu, — pārskatīs pašnovērtējuma rīkus, lai noteiktu to lietderību un piemērotību vajadzībām, — noteiks, kuras struktūras ir piemērotas veikt validāciju un IMPVS īstenošanas pārraudzību, — noteiks, kāda veida informācijas apmaiņa ir pieļaujama elektroniskajā platformā un divpusējā kārtībā.		Tādu ES rīku īstenošana, kas pielāgoti ES kritērijiem un ko validējusi ES. Pamatdokumenta izstrāde attiecībā uz ES IMPVS, kopā ar attīstības stratēģiju.

Validēt pašnovērtējumu un veikt validācijas analīzi. Vispārējie pašnovērtējuma rīki, kas tika izstrādāti Lēmuma KĀDP 2021/2075 īstenošanas laikā, ES tehniskajiem ekspertiem ir jāpārskata, jāpielāgo un jāvalidē, lai nodrošinātu, ka tie atbilst ES ieinteresēto personu prasībām. Veikt tematisko ekspertu (ieroču un munīcijas pārvaldība un eksporta kontrole) apstiprināto pašnovērtējuma rīku tehnisku validāciju. Novērtēt tīmekļa dizaina prasības informācijas apmaiņas platformas izveidei. Pamatojoties uz ES konsultantu ieteikumiem, novērtējumā tiks noteiktas programmēšanas prasības vēlamās tīmekļa platformas izveidei.		Iekļautas piezīmes un sarakste no saziņas ar ES konsultatīvo tīklu. Tīmekļa platformas izstrādes plāna izveide, kurā ietverta projektēšana, izstrāde, testēšana un finalizēšana.

2. gads Rīku un sistēmas testēšana

DARBĪBAS		**IZNĀKUMI**
Testēt pašnovērtējuma rīkus trešās valstīs. Testi sastāvēs no trim elementiem: — atbalstīt trešās valstis un visus aktorus (starpniekus utt.), kas ir iesaistīti to centienos pilnībā veikt apmierinošu pašnovērtējumu, — novērtēt problēmas īstenošanā, ar kurām saskaras visi iesaistītie aktori novērtējuma veikšanā, un to bažas saistībā ar informācijas apmaiņu, — sagatavot novērtējuma ziņojumu, kurā izceltas problēmas un gūtās atziņas.		Pašnovērtējuma izmēģinājuma novērtējuma ziņojums.
Izstrādāt, testēt un validēt tīmekļa platformu atbilstīgi specifikāciju izklāstam, ko sagatavojis ES konsultatīvais tīkls.		Atsevišķi mācību materiāli pašnovērtējuma un validācijas veikšanai.
Izstrādāt mācību materiālus un darbības procedūras nolūkā atbalstīt centienus veikt pašnovērtējumu, standartizēt validācijas procesu un dot ievirzi sistēmas pārraudzības mehānismam.		Izstrādāta politika un darbības procedūras validācijas veikšanai un sistēmas pārraudzības mehānismam.
Izstrādāt politikas dokumentus IMPVS darbībai un pārraudzībai.		Tīmekļa platforma IMPVS informācijas apmaiņai.
Informēt ES konsultatīvo tīklu par īstenošanas stāvokli un apspriest radušās problēmas un jautājumus.		Piezīmes ES konsultantiem.

2. mērķis: mudināt citas organizācijas izstrādāt savas reģionālās IMPVS.

1. gads Iepazīstināt divas reģionālās organizācijas ar IMPVS; turpināt izskatīt saiknes ar starptautiskiem instrumentiem

DARBĪBAS	IZNĀKUMI
Veikt informēšanas pasākumus attiecībā uz divām reģionālajām organizācijām un to dalībvalstīm, lai popularizētu reģionālo IMPVS koncepciju. Tie ietvers līdz trim vizītēm reģionā. Pirmā tikšanās ar reģionālo organizāciju tiks izmantota, lai mudinātu reģionālas IMPVS izstrādi un, ja būs vēlēšanās, sāktu turpmāko soļu plānošanu. Otrā sanāksmē piedalītos visas ES dalībvalstis, un tajā notiktu iepazīstināšana ar sistēmu un ieguvumiem. Sagaidāms, ka notiks turpmākas sanāksmes, lai vēl vairāk iedrošinātu un plānotu reģionālu IMPVS izveidi.	Reģionālās organizācijas un to dalībvalstis ir informētas par ES IMPVS un priekšrocībām, kas rastos, ja tās izveidotu pašas savas sistēmas.
Piedalīties reģionālo un starptautisko bruņojuma kontroles instrumentu sanāksmēs. Tas varētu ietvert paralēlu vai citu pasākumu rīkošanu nolūkā popularizēt IMPVS un attīstīt ES IMPVS.	

2. un 3. gads Katru gadu ar IMPVS iepazīstināt divas reģionālās organizācijas, turpināt to popularizēt starptautiskā mērogā

Piezīme: 2. un 3. gadā projekta plānā ir viena variācija atkarībā no tā, cik sekmīgi ir bijuši iepriekšējā gada centieni popularizēt IMPVS reģionālā mērogā. Sākotnējais plāns paredz rīkot divus reģionālus informatīvos pasākumus gadā saskaņā ar 1. gada sadaļā aprakstīto formātu. Tomēr, ja reģionālā organizācija apstiprina, ka tā vēlas īstenot IMPVS, *AMAT* lūgs ES atļauju pārvirzīt daļu no resursiem tam, lai izstrādātu IMPVS reģionā, kurš ir pieprasījis sistēmu. Tas nozīmētu, ka samazinātos to reģionālo organizāciju skaits gadā, ar kurām notiek sadarbība, taču potenciāli palielinātos to valstu skaits, kuras izmanto un gūst labumu no IMPVS satvara.

5. **Tehniskās īstenošanas aģentūra**

Projekta īstenošanu vadīs Ženēvas Starptautiskais humānās atmīnēšanas centrs (*GICHD*) ar savas specializētās aģentūras *AMAT* starpniecību. Konkrēti, *AMAT* vadīs visu šā projekta darbību pārvaldību un īstenošanu un saglabās atbildību par budžetu un ziņošanu. Līdzīgi *AMAT* bija atbildīga par darbību pārvaldību un īstenošanu Padomes Lēmumu (KĀDP) 2020/979 un (KĀDP) 2021/2075 ietvaros.

AMAT paredz piesaistīt konsultējošos ekspertus dažādu šā projekta aspektu atbalstam. Jo īpaši tiks piesaistīti eksperti tīmekļa vietņu izstrādes, atbilstības novērtēšanas un VIKI pārvaldības jomās, lai atbalstītu projekta aspektu īstenošanu. Šos konsultantus izraudzīsies apstiprinātā piesaistes procesā.

6. **Nozīmīgums**

Šis projekts, tostarp tā mērķi, darbības un iznākumi, atbilst vairākām Eiropas Savienības stratēģijām un politiskas vienošanās aktiem.

2018. gada ES Stratēģija pret nelikumīgiem šaujamieročiem, kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem un to munīciju (VIKI stratēģija)

2018. gada VIKI stratēģijas mērķis ir noteikt virzienu integrētai, kolektīvai un koordinētai Eiropas darbībai, kuras mērķis ir novērst un ierobežot VIKI un to munīcijas nelikumīgu iegādi un veicināt pārskatatbildību un pienākuma apziņu attiecībā uz ieroču likumīgu tirdzniecību ([2]). 2018. gada VIKI stratēģija paredz konkrētus pasākumus attiecībā uz krājumu pārvaldību un uzliek ES saistības atbalstīt sadarbību un palīdzību ANO Rīcības programmas īstenošanai, tostarp saistībā ar krājumu pārvaldību; veicina un īsteno standartus un labo praksi attiecībā uz kājnieku ieroču (starptautiskie kājnieku ieroču kontroles standarti *ISACS* [šobrīd *MOSAIC*]) un munīcijas (*IATG*) pārvaldību.

ES IMPVS sekmētu ES centienus īstenot 2018. gada VIKI stratēģiju:

— novirzīšanas novēršana un pārskatatbildības veicināšana VIKI likumīgajā tirdzniecībā ir konkrēti noteikts IMPVS mērķis. ES IMPVS var atbalstīt novirzīšanas riska novērtējumus, kas veikti pirms eksporta licenču apstiprināšanas.

— ES IMPVS var atbalstīt sadarbību un palīdzību krājumu pārvaldības jomā, apzinot pārvaldības sistēmas vājās vietas un kalpojot par pārraudzības rīku, kas seko prakses izmaiņām un uzlabojumiem.

— Pašnovērtējuma metodika veicina, ka *MOSAIC* un *IATG* tiek īstenoti kā standarti, pēc kuriem nosaka atbilstības novērtējumu.

ES 2020.–2025. gada rīcības plāns cīņai pret šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību

ES 2020.–2025. gada rīcības plānā cīņai pret šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību, kas vērsts uz nelikumīgās tirdzniecības problēmu ES iekšienē un pie partneriem Eiropas dienvidaustrumu daļā (Rietumbalkānos, Moldovā un Ukrainā), atzīts, ka ir jāuzlabo krājumu drošums Eiropas dienvidaustrumu daļā, un tiek atbalstīts Rietumbalkānu reģions ([3]). Ceļvedī arī paredzēts palielināt krājumu pārvaldības drošību, uzlabot noteikumus un pārraudzīt pienācīgu atbilstību ([4]). Turklāt 4.2. darbībā noteikta prasība veicināt labāku krājumu pārvaldību Sāhelas reģionā.

Kaut gan ES IMPVS nekoncentrējas uz konkrētu reģionu, tā var atbalstīt centienus apzināt strukturālas nepilnības galalietotāja krājumu pārvaldības praksē. Pašnovērtējuma metodika ir īpaši labi piemērota drošības noteikumu nepilnību apzināšanai.

2008. gada ES Kopējā nostāja par ieroču eksportu (ES kopējā nostāja) un brīvprātīgie norādījumi par kopējo nostāju ([5])

ES kopējā nostājā ietverti astoņi kritēriji, kuros izklāstīti četri risku kopumi, kas dalībvalstīm ir jāuzskata par pamatu neizsniegt eksporta licenci, un četri faktoru kopumi, kas valstīm ir "jāņem vērā", izvērtējot eksporta licences pieteikumu. 7. kritērijā kā viens no faktoriem, kas eksportētājam būtu jāņem vērā, minēta "iespējamība, ka pircējvalstī militāro tehnoloģiju vai ekipējumu novirzīs vai reeksportēs no tās saskaņā ar nevēlamiem nosacījumiem". Kopējā nostājā tiek piebilsts, ka, vērtējot novirzīšanas risku, eksportētājam būtu jāņem vērā "saņēmējvalsts spējas piemērot efektīvu eksporta kontroli".

Norādījumos par ES kopējo nostāju, kuros sniegtas papildu, taču nesaistošas instrukcijas tam, kā īstenot šā dokumenta noteikumus, eksportētāji tiek aicināti apsvērt, a) vai saņēmējvalstī krājumu pārvaldība un drošība atbilst attiecīgajiem standartiem (tostarp *MOSAIC* UN *IATG*) un b) vai ir konstatēti krājumu zudumu gadījumi ([6]).

([2]) Eiropas Savienības Padome, Padomes secinājumi par ES stratēģijas pret nelikumīgiem šaujamieročiem, kājnieku ieročiem un vieglajiem ieročiem un to munīciju pieņemšanu (Brisele, 2018. gada 19. novembris), 13581/18, <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13581-2018-INIT/lv/pdf>.

([3]) Eiropas Komisija, Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "ES 2020.–2025. gada rīcības plāns cīņai pret šaujamieroču nelikumīgu tirdzniecību", (30. piezīme).

([4]) Sk. 7. mērķi "Ceļvedī ilgtspējīgam risinājumam kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI) / šaujamieroču un to munīcijas nelikumīgai glabāšanas, ļaunprātīgas izmantošanas un tirdzniecības apkarošanai Rietumbalkānos līdz 2024. gadam", Londona, 2018. gada 10. jūlijs, <https://www.seesac.org/f/docs/publications-salw-control-roadmap/Regional-Roadmap-for-a-sustainable-solution-to-the.pdf>.

([5]) Padomes Kopējā nostāja 2008/944/KĀDP (2008. gada 8. decembris), ar ko izveido kopīgus noteikumus, kas reglamentē militāru tehnoloģiju un ekipējuma eksporta kontroli (7. piezīme).

([6]) Eiropas Savienības Padome, Norādījumi par Padomes Kopējo nostāju 2008/944/KĀDP (kas grozīta ar Padomes Lēmumu (KĀDP) 2019/1560), 129. lpp.

Norādījumos minēts, cik svarīga ir efektīva drošība un krājumu pārvaldība ne tikai saistībā ar 7. kritērija īstenošanu un novirzīšanas riska novērtēšanu, bet arī saistībā ar ES kopējās nostājas 1. un 2. kritērija piemērošanu, kas aptver attiecīgi starptautisko saistību ievērošanu un cilvēktiesību un starptautisko humanitāro tiesību ievērošanu. Norādījumos konkrēti aplūkota ANO Rīcības programmā paredzēto standartu ievērošana, tostarp attiecībā uz krājumu pārvaldību, kuri ir būtiski, lai novērtētu, vai saņēmēji ievēro starptautiskos pienākumus saskaņā ar 1. kritēriju ([7]). Papildus tam norādījumos kā elementi, kas būtu jāapsver, lai novērtētu, cik liels ir risks, ka eksportētie ieroči varētu tikt izmantoti, pārkāpjot cilvēktiesības vai starptautiskās humanitārās tiesības atbilstīgi 2. kritērijam, minēta "piemērotu procedūru" esība "krājumu pārvaldībai un drošībai, arī attiecībā uz pārpalikušo bruņojumu un munīciju" un vai pastāv problēmas, kas saistītas ar "krājumu zādzībām un zudumiem" norādītajā galalietotāja valstī ([8]).

ES kopējā nostājā un norādījumos arī sniegtas attiecīgas norādes informācijas apmaiņai, kas ir svarīga IMPVS daļa. ES kopējās nostājas 4. pantā ir noteikta prasība dalībvalstīm apmainīties ar informāciju par noraidītajiem eksporta licenču pieteikumiem un konsultēties, ja tās apsver apstiprināt licenci, kas ir būtībā identiska tādai, ko iepriekš atteikusi cita dalībvalsts. Šī norma ir vēl vairāk nostiprināta ES kopējās nostājas 7. pantā, kurā dalībvalstīm noteikta prasība "stiprināt savstarpēju sadarbību un veicināt konverģenci" ieroču eksporta kontroles jomā, "apmainoties ar attiecīgu informāciju" – ne vien par atteikumiem, bet arī par ieroču eksporta politiku. Norādījumos dalībvalstis tiek mudinātas apmainīties ar informāciju Neizplatīšanas un ieroču eksporta jautājumu darba grupas (*COARM*) ietvaros un arī izmantojot *COARM* tiešsaistes sistēmu vai, ja par piemērotu tiek uzskatīta klasifikācija "*Restricted*", – *COREU* ziņojumus. Informācijas apmaiņai būtu jāattiecas arī uz informāciju, kas varētu būt noderīga citām dalībvalstīm novirzīšanas riska novēršanai ([9]).

ES kopējā nostāja nodrošina skaidru saikni starp iedibināto politiku un IMPVS. Saikne tika izveidota Padomes Lēmumā (KĀDP) 2020/979, un IMPVS tika konkrēti izstrādāta, lai atbalstītu eksporta kontroles iestādes ES kopējās nostājas 7. kritērija piemērošanā, kalpojot par tehnisku rīku, kas var sniegt analīzi par drošuma un drošības pasākumiem, ko īsteno iespējamā importētājvalsts. Izmantotā metodika atbilst norādījumos minētajam saistībā ar standarta vērtēšanu salīdzinājumā ar esošo starptautiski pieņemto labo praksi. Kopējās nostājas 4. pantā arī tiek noteikts politisks pamatojums ES IMPVS informācijas apmaiņas komponentam.

Padomes Lēmums (KĀDP) 2021/38 (2021. gada 15. janvāris), ar ko nosaka vienotu pieeju attiecībā uz elementiem īsto lietotāju apliecībās saistībā ar kājnieku ieroču un vieglo ieroču un to munīcijas eksportu

Ar Padomes Lēmumu 2021/38/KĀDP nosaka vienotu pieeju attiecībā uz elementiem īsto lietotāju apliecībās saistībā ar kājnieku ieroču un vieglo ieroču un to munīcijas eksportu ([10]). Lēmumā ietverti divi "fakultatīvi elementi", ko valstis var apsvērt un kas tieši attiecas uz IMPVS: c) atļaut eksportētājas dalībvalsts pārstāvjiem veikt eksportēto preču pēcpiegādes pārbaudi uz vietas; d) sniegt garantijas, kas parāda īstā lietotāja spēju droši un neapdraudēti pārvaldīt ieročus un munīciju, tostarp tā spēju droši un neapdraudēti pārvaldīt krājumus, kuros preces tiks uzglabātas.

IMPVS var ietvert pēcpiegādes verifikācijas metodiku, lai atbalstītu to, ka uz vietas tiek pārbaudīti pašnovērtējumā paustie apgalvojumi. Tas nodrošinātu pat vēl lielāku pārliecības līmeni.

([7]) Eiropas Savienības Padome, Norādījumi par Padomes Kopējo nostāju 2008/944/KĀDP (kas grozīta ar Padomes Lēmumu (KĀDP) 2019/1560), 24. lpp.

([8]) Eiropas Savienības Padome, Norādījumi par Padomes Kopējo nostāju 2008/944/KĀDP (kas grozīta ar Padomes Lēmumu (KĀDP) 2019/1560), 58. lpp.

([9]) Eiropas Savienības Padome, Norādījumi par Padomes Kopējo nostāju 2008/944/KĀDP (kas grozīta ar Padomes Lēmumu (KĀDP) 2019/1560), 159. lpp.

([10]) Padomes Lēmums (KĀDP) 2021/38 (2021. gada 15. janvāris), ar ko nosaka vienotu pieeju attiecībā uz elementiem īsto lietotāju apliecībās saistībā ar kājnieku ieroču un vieglo ieroču un to munīcijas eksportu, *Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis*, L14/4, 2021. gada 18. janvāris, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021D0038&from=LV>.

7. **Komunikācijas un redzamības stratēģija**

AMAT tiks prasīts veikt visus atbilstīgos pasākumus, lai informētu sabiedrību par to, ka šo projektu ir finansējusi ES, saskaņā ar 2018. gada Komunikācijas un pamanāmības prasībām ES ārējām darbībām, ko publicējusi Eiropas Komisija. Eiropas Savienības atbalsts tiks norādīts arī ielūgumos un citos dokumentos, kas tiek izplatīti dažādu pasākumu dalībniekiem. *AMAT* nodrošinās, ka ES, ja iespējams, tiks pārstāvēta pasākumos, kurus atbalsta saskaņā ar šo lēmumu.

Konkrēti, ES tiks minēta kā projekta vadītāja visos reģionālajos un starptautiskajos pasākumos, kuros IMPVS tiks prezentēta. ES IMPVS varētu būt lielisks stimuls citām reģionālajām organizācijām, tāpēc *AMAT* veicinās un atbalstīs ES centienus rīku popularizēt dažādos bruņojuma kontroles kontekstos. ES pārstāvji tiks aicināti teikt uzrunas, un prezentācijās un reklāmās tiks attēlots ES logotips.